

Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi
p. 040 515 4557

MUISTUTUS

5.4.2017

Pirkkalan ympäristöyhdistys ry.
c/o Pirkko Huovila
Seppä-Malmintie 9
33960 Pirkkala

**Lempäälän kunta/
ympäristöjaosto**
tekninetoimi@lempaala.fi

Asia: Muistutus Rudus Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta kalliokiviaineen ottamiseen, louhintaan ja murskaukseen Lempäälän Sääksjärvellä

1. Aluksi

Rudus Oy hakee sekä maa-aines- että ympäristölupaa kalliokiviaineen ottamiseen, louhintaan ja murskaukseen Lempäälän Sääksjärvelle, Hemminkilän kylään tiloille Näppilän Takamaa (418-405-1-23) Näppilän takamaa I (418-405-1-25). Luvat ovat vireillä ja käsiteltävinä yhtä aikaa Lempäälän kunnassa. Tämä muistutus koskee molempia lupahakemuksia.

Olemme ottaneet Ruduksen samaan louhintahankkeeseen kantaa aikaisemmin vuonna 2011 muistutuksella hankkeen ympäristövaikutustuen arviointiselostuksesta ja vuonna 2015 maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta. Rudus supisti YVA-selostuksen ja ensimmäisen maa-aines- ja ympäristölupahakemuksen välillä hankealuetta 70 hehtaaria 23,1 hehtaariin. Vuonna 2015 vireillä olleen lupahakemuksen mukaan louhittavan alueen pinta-ala olisi ollut 19,4 ha ja louhittava kokonaismäärä 2,6 milj. k-m³. Lempäälän kunnan ympäristöjaosto hylkäsi lupahakemuksen 17.5.2016.

Nyt Rudus hakee uutta lupaa lähes samankokoiselle hankkeelle kuin hylätyssä lupahakemuksessa: hankealue on tällä kertaa 23 ha, louhittava alue 17,7 ha ja louhittava kokonaismäärä 2,4 milj. k-m³. Rudus väittää muuttaneensa hakemusta niin, että Lempäälän ympäristöjaoston määrittelemät luvan myöntämisen esteet on otettu huomioon. Katsomme, että kyse on kuitenkin pitkälti käytännössä samasta hankkeesta kuin hylätyssä lupahakemuksessa, joten maa-aines- ja ympäristölupaa ei edelleenkään tule myöntää.

Rudus hakee myös aloituslupaa muutoksenhausta huolimatta. Sitä ei tule missään tapauksessa myöntää, sillä toiminnan aloittaminen tekisi muutoksenhakua hyödyttömäksi ympäristönsuojelulain (527/2014) 199 §:n vastaisesti ja hävittäisi alueen luonnon- ja maisema-arvoja peruuttamattomasti. Rudus ei myöskään ole esittänyt mitään vakuuksia lupapäätöksen kumoamisen varalle.

Vuotuiseksi ottomääräksi ilmoitetaan maa-aineslupakuulutuksessa keskimäärin 170 000 k-m³ ja

enimmillään 500 000 k-m³ vuodessa. Huomautamme, että näilläkin ottomäärillä hanke käytännössä ylittää edelleen YVA-asetuksen (713/2016) 6 §:n hankeluettelossa kiven, soran tai hiekan ottohankkeille asetetun raja-arvon, kun otettava määrä on yli 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa. Ruduksen hanke on siis pienennettynäkin edelleen niin suuri, että siitä pitäisi laatia ympäristövaikutusten arviointi, jos sellaista ei olisi vielä tehty. Tämä osaltaan vahvistaa sen, että kyse on yhä erittäin laajasta hankkeesta, vaikka kiviaineksen ottomäärä ja -alue ovatkin suppeampia kuin hankkeen aiemmissa vaiheissa.

2. Vaikutuksista luontoon ja maisemaan

Rudus Oy:n louhintahanke Näppilän takamaa ja Näppilän takamaa I -tiloilla tuhoaisi luonnonarvot varsinaisella louhosalueella louhinnan myötä, mutta heikentäisi luonnonarvoja laajemminkin. Aivan louhittavaksi suunnitellun alueen vieressä sijaitsee Perimmäisen suojeluvarausalue (Pirkanmaan 1. maakuntakaava, SL052), jonka arvot väistämättä heikkenisivät louhinnan myötä.

Lupahakemuksessa mainitaan, että kalasääsken pesän ja ottoalueen väliin jää vähimmillään noin 220 metrin levyinen suojavyöhyke ottoalueeseen nähden ja että sääkselle on rakennettu tekopesä 440 metrin päähän ottoalueesta. Porauksia ja räjäytyksiä ei myöskään tehtäisi välillä 15.4.–31.7. eikä murskausta välillä 1.6.–31.7. Välillä 1.4.–31.5. murskauspaikka siirrettäisiin lisäksi kaueammaksi (600 m) kalasääsken pesästä, ja kuljetuksia ei tehtäisi 400 metriä lähempänä pesää välillä 1.4.–31.7. Mielestämme nämä varotoimenpiteet eivät ole riittäviä, vaan jos louhinta aloitetaan, on yhä vaarana, että kalasääsken pesintä alueella päättyy.

Laajemmassa mitassa Ruduksen heikentäisi ekologisista yhteyksiä Pirkkalan ja Lempäälän välisellä laajalla yhtenäisellä metsäalueella ja pirstoisi metsäaluetta, joka on myös merkittävä virkistysalue. Ammejärven rannassa, noin puolen kilometrin päässä suunnitellun louhosalueen rajasta, on suosittu laavu, jonka käyttöä ja viihtyisyyttä louhinnasta ja murskauksesta syntyvä melu häiritäisi.

Louhinnan negatiiviset maisemavaikutukset olisivat merkittäviä, mitä konkretisoi osaltaan jo se, että louhoksen pinta-ala olisi lähes 18 hehtaaria ja maksimisyvyys 34 metriä.

3. Vaikutuksista vesistöihin

Louhinnalla ja murskauksella olisi haitallisia vaikutuksia Ammejärveen ja edelleen Sääksjärveen, joihin alueen vedet laskevat ja hulevedet johdetaan.

Huomautamme, että Perimmäisen arvokkaaseen luontokokonaisuuteen (maakuntakaavan SL-varaus) kuuluva pienvesikohde, noro (piilopuro), vaarantuisi louhinnan myötä, vaikka lupahakemuksessa annetaan ymmärtää, että näin ei olisi. Perimmäisen pienvesikohteen vuoksi louhinnan aloittaminen vaatisi mielestämme myös vesilain (587/2011) 3. luvun 2 §:n mukaisen luvan.

4. Vaikutuksista virkistyskäyttöön ja terveyteen

Louhinta ja murskaus aiheuttaisivat merkittäviä melu- ja pölyhaittoja, jotka voivat olla terveydelle haitallisia. Lisäksi louhinta ja murskaus heikentäisivät paitsi lähiseudun virkistyskäyttömahdollisuuksia myös asumisviihtyvyyttä Sääksjärven ja Kuljun asuinalueilla. Melua aiheutuu paitsi varsinaisesta louhinnasta ja murskauksesta myös alueelle suuntautuvasta raskaasta liikenteestä. Huomautamme, että louhinta räjäytyksineen aiheuttaa äkillistä, voimakasta melua, joka ei tule riittävästi huomioiduksi esimerkiksi keskiäänitasoon tukeutumalla.

Ruduksen louhintahanke kohdistuu Pirkkalan ja Lempäälän väliseen laajaan yhtenäiseen

metsäalueeseen, joka on tärkeä ja vakiintunut virkistysalue. Alueella kulkee myös suosittu retkeilyreitti Birgitan polku, jolle Ruduksen louhokselta olisi matkaa noin 400 metriä. Lisäksi Ammejärven laavulle matkaa kertyisi vain noin 500 metriä. Louhos ja sen mukanaan tuomat murskeen kuljetukset aiheuttaisivat merkittävää haittaa Birgitanpolun, Ammejärven laavun ja koko laajan metsäalueen virkistyskäytölle.

5. Kansalaismielipide hanketta vastaan

Ruduksen louhintahanke on herättänyt runsaasti vastustusta, ja aiheeseen liittyen on kerätty jopa nettiadressi (http://www.adressit.com/rudus_lempeala2). Adressi avattiin 2011, kun hankkeen YVA-selostus oli vireillä, mutta se on edelleen avoimena, koska adressissa mainitut asiat ja louhintaan liittyvät ongelmat ovat edelleen akuutteja. Adressi on kerännyt yli 1000 nimeä, mikä osoittaa, että kansalaismielipide on laajalti Ruduksen hanketta vastaan. Merkittävä osa allekirjoituksista on hankealueen lähiseudun asukkailta, mikä lisää merkittävyyttä entisestään.

6. Poimintoja vuoden 2011 YVA-selostuksesta

Seuraavassa esitämme hankkeen YVA-selostuksessa mainittuja näkökohtia, jotka osaltaan alleviivaavat, miksi Ruduksen hankkeelle ei tule myöntää maa-aines- ja ympäristölupaa.

Hankealueen arvo osana ekologista verkostoa tunnustetaan monin paikoin (mm. s. 137):
”Hankealue sijoittuu metsä- ja erämaa-alueen keskelle. Ekologisessa verkostossa alue muodostaa luonnon ydinalueen, joka on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävä. [...] Se on [...] maakuntatasollakin laaja, yhtenäinen metsäalue, jossa yhdistyvät luontoarvot sekä Tampereen seudun virkistysaluetarpeet.”

Sivulla 138 mainitaan, että ”hankealue sijaitsee Pirkkalan-Kuljun luonnon ydinalueella. Alue on vesistöjen ja tiestön eristämä muista laajoista luontoalueista. Valtioneuvoston [valtakunnallisissa] alueidenkäyttötavoitteissa mainittujen luonnonsuojeluverkon toiminnan varmistamiseksi ekologisten yhteyksien turvaaminen on tärkeää tulevien hankesuunnitelmien yhteydessä”.

7. Olennaiset lainkohdat

7.1. Maa-aineslaki (555/1981)

Ruduksen maa-aineslupahakemuksen kannalta olennaiset lainkohdat löytyvät maa-aineslain 3 §:stä: Maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
 - 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
 - 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa;
- [...]

Rudus Oy:n maa-aineslupa ja kiviainesten otto Näppilän takamaa ja Näppilän takamaa I -tiloilta olisi maa-aineslain vastaista, koska se rikkoisi yllä mainittuja ehtoja.

7.2. Ympäristönsuojelulaki (527/2014)

Ruduksen ympäristölupahakemuksen kannalta olennaiset lainkohdat ovat puolestaan ympäristönsuojelulain 49 §:ssä:

Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- 1) terveyshaittaa;
- 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa;
[...]
- 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella;

Lain 5 §, 1 momentti:

[...]

2) [Tässä laissa tarkoitetaan] *ympäristön pilaantumisella* sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa:

a) terveyshaittaa;

b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille;

[...]

d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä;

e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä;

Rudus Oy:n ympäristölupa ja kallion louhinta ja louheen murskaus Näppilän takamaa ja Näppilän takamaa I -tiloilta olisi ympäristönsuojelulain vastaista, koska se rikkoisi yllä mainittuja ehtoja.

8. Lopuksi

Kuten olemme edellä tuoneet ilmi, Ruduksen hankkeella on mittavat haitalliset ympäristövaikutukset, ja hakemuksen mukainen toiminta rikkoisi sekä maa-aines- että ympäristönsuojelulakia.

Samaan aikaan Ruduksen hakemuksen kanssa Lempäälässä on vireillä Landlady Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemus Pitkäkorven alueelle tilalle Orimus (418-404-9-0). Ruduksen ja Landladyn hankealueiden välinen etäisyys on vain 850 metriä. Lupahakemuksia käsiteltäessä hankkeiden yhteisvaikutus tulee arvioida ja ottaa huomioon. Kalliokiviaineksen otto-, louhinta- ja murskaushankkeet ovat käytännössä aina luonnolle, virkistyskäytölle ja lähiasutukselle haitallisia, ja kahden toisiaan lähellä sijaitsevan hankkeen kohdalla haitat kertautuvat.

Vaikka Rudus on pienentänyt hankettaan vuoden 2011 YVA-selostuksen ajoista ja hieman myös vuoden 2015 maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta, se on edelleen luonnon- ja ympäristönsuojelun näkökulmasta huomattavan vahingollinen hanke. Pidämme hankkeen ongelmia yhä pitkälti samoina ja ympäristövaikutuksia erittäin haitallisina. Näistä syistä Rudus Oy:n hakemaa maa-aines- ja ympäristölupaa ei tule myöntää.

Tampereella 5.4.2017

Heikki Toivonen
puheenjohtaja
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.

Juho Kytömäki
sihteeri
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.

Pirkko Huovila
puheenjohtaja
Pirkkalan ympäristöyhdistys ry.

Seppo Hahmo
sihteeri
Pirkkalan ympäristöyhdistys ry.